

W kręgu Conrada

NR 2665

Stefan Zabierowski

W kręgu Conrada

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2008

Redaktor serii: Studia o Kulturze
Tadeusz Miczka

Recenzent
Wiesław Krajka

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Słowo wstępne	7
O <i>Rozmowie z J. Conradem</i> Mariana Dąbrowskiego z roku 1914	9
Conrad i Kraków	41
Szlacheckie dziedzictwo Conrada	65
Joseph Conrad i „-izmy”	83
Pięć typów interpretacji <i>Lorda Jima</i>	99
<i>Lord Jim</i> Conrada w Polsce	119
Conrad na scenie polskiej (okres międzywojenny)	139
Granica (czy smuga) cienia?	149
<i>Conrad żywy</i> z perspektywy pięćdziesięciu lat	163
Leszka Proroka spotkania z Conradem	181
Nota bibliograficzna	199
Indeks osobowy	201
Summary	207
Résumé	209

Słowo wstępne

W roku 2007 minęło 150 lat od urodzin jednego z najwybitniejszych twórców prozy w XX wieku, angielskiego pisarza polskiego pochodzenia — Josepha Conrada-Korzeniowskiego. Rocznica ta została zaaprobowana przez UNESCO i stała się okazją do licznych imprez o charakterze naukowym oraz popularnonaukowym w Europie i w Polsce. Dla piszącego te słowa był to dobry moment na podsumowanie jego dorobku o tematyce conradowskiej. Bo oprócz pozycji książkowych o charakterze naukowym i popularnonaukowym powstało kilkadziesiąt artykułów.

Wspólnym mianownikiem dla zawartych w tym tomie pozycji są różnorodne związki autora *Lorda Jima* z kulturą polską. Można jednak wyodrębnić grupę tekstów dotyczących polskiego życiorysu Conrada, a poniekąd również jego osobowości, widzianej tak jak ją postrzegał pisarz, a także — jak ją widzieli jego interpretatorzy. Do grupy tej należą trzy pierwsze teksty. *Joseph Conrad i „-izmy”* jest próbą usytuowania pisarza na mapie literatury, z kolei *Pięć typów interpretacji „Lorda Jima”* stanowi przegląd — obecnych w polskiej świadomości na przestrzeni prawie wieku — propozycji odczytania tej znanej powieści Conrada. Kolejny blok, zawartych w tej książce czterech tekstów, ma charakter recepcyjny. Prezentuje on recepcję krytyczną, teatralną i czytelniczną wybranych dzieł Conradowskich — od całych utworów aż po odbiór „słów skrzydlatych”, których Conrad stał się twórcą. Całość zamyka portret pisarza Leszka Proroka, autora trochę zapomnianego, którego różnorakie relacje z Conradem zasługują na przypomnienie.

Nota bibliograficzna

Oprócz szkicu *Conrad i Kraków* pozostałe teksty były wcześniej drukowane, lecz ich obecny kształt jest efektem wprowadzenia poprawek oraz uzupełnień w stosunku do wersji wcześniejszych. Oto wykaz pierwodruków:

„Pali się we mnie jednak wasz nieśmiertelny ogień...” O „Rozmowie z J. Conradem” Mariana Dąbrowskiego z roku 1914. W: S. Zabierowski: „Autor-rodak”. *Pisarze polscy wobec Conrada*. Katowice 1988, s. 10—42.

Szlacheckie dziedzictwo Conrada. „Śląsk” 2007, nr 11.

Joseph Conrad i „-izmy”. W: „Folia Philologica Macedono-Polonica”. T. 3. Katowice 1994, s. 77—90.

Pięć typów interpretacji „Lorda Jima”. W: *Studia Conradowskie*. Red. S. Zabierowski. Katowice 1976, s. 97—115.

„Lord Jim” Conrada w Polsce. W: „Lord Jim” w krytyce i w mediach. Red. S. Zabierowski. Katowice 2008, s. 35—54 i — w wersji angielskiej — *Conrad’s „Lord Jim” in Poland*. In: „Yearbook of Conrad Studies” (Poland) 2006, Vol. 2, s. 99—115.

Conrad na scenie polskiej. (Okres międzywojenny). „Informacje Polskiego Klubu Conradowskiego” [Gdańsk] 1980, s. 5—15 i — w wersji angielskiej — *Conrad on the Polish Stage*. „The Conrad News” [Gdańsk] 1980, s. 5—15.

Granica (czy smuga) cienia? W: *Granica w literaturze. Tekst — świat — egzystencja*. Red. S. Zabierowski i L. Zwierzyński. Katowice 2004, s. 313—325.

„Conrad żywy” z perspektywy pięćdziesięciu lat. W: *Przypadki krytyczne. Studia i szkice o krytyce, życiu oraz świadomości literackiej po roku 1918*. Red. D. Nowacki i K. Uniłowski. Katowice 2007, s. 52—69.

Leszka Proroka spotkania z Conradem. „Ruch Literacki” 1991, z. 6, s. 695—708.

Indeks osobowy

- Abramowski Edward 107
Adamowicz-Pośpiech Agnieszka 49, 50, 90, 99, 113
Allen Jerry 85, 86, 101, 131
Anders Władysław 168
Andrzejewski Jerzy 52, 109, 129, 130
Aycocock Wendell M. 88
- Baden Powell Robert 175
Baines Jocelyn 29, 85, 86, 114
Bańko Mirosław 161
Bassara Antoni S. 62
Bazyłow Ludwik 54
Bąk Józef 50
Beniowski Maurycy 13
Bennett Arnold 14, 15
Bergson Henri 107, 108
Bielak Franciszek 157
Blackwood William 26, 119
Blüth Rafał Marcei 51, 102, 104, 167
Bobkowski Andrzej 167
Bobrowska Teofila 45, 47, 65, 103, 171
Bobrowski Stefan 71
Bobrowski Tadeusz 26, 34, 35, 44, 47, 48, 53, 69, 70, 76, 77, 79, 80, 171
- Bobrzyński Michał 50
Boduszyńska-Borowikowa Maria 41, 84, 101, 131
Bogusławski Wojciech 50
Bojarski Edmund A. 20
Borowski Tadeusz 156, 157
Branny Grażyna 63
Braun Andrzej 85, 86, 101, 131, 190–193
Broncel Zdzisław 167, 175
Broniewski Władysław 156
Brzozowski Stanisław 19
Busza Andrzej 26, 29, 49, 62, 71, 75, 87, 90, 133, 180
Buszczyński Konstanty 45, 59, 60, 77
Buszczyński Stefan 42, 45, 70
- Camus Albert 109, 176, 188
Chałko Zbigniew 177
Chassé Charles 75
Chłapowski Karol 42
Chmiel Adam 63
Chmielewski Zygmunt 145
Chodecki Jerzy 145
Chorbkowska Helena 132
Chronowski Jaxa Eustachy 56
Chwin Stefan 134

- Conrad Borys 54, 56, 58, 59, 62,
 64, 66, 77, 78, 150, 152, 183
 Conrad John Aleksander 54, 60,
 167
 Curle Richard 91
 Czarnecki Antoni 30
 Czech Józef 62
 Czosnowski Stanisław 46, 48
 Ćwikowski A. 144
 Daniłowski Gustaw 36
 Daszewski Władysław 145
 Daudet Alphonse 92
 Davies Norman 128
 Dąbrowska Maria 9, 10, 11, 13, 15,
 16, 37, 49, 83, 102, 107, 108, 111,
 128, 135, 136, 153, 165, 177, 178
 Dąbrowski J.P. 136, 176, 178
 Dąbrowski Jan 61
 Dąbrowski Józef (Grabiec) 37
 Dąbrowski Marian 9, 11, 12, 15,
 16, 18, 19, 21, 23, 28–30, 33, 35–
 39, 49, 50, 87
 Dejmek Kazimierz 131
 Dickens Charles 20
 Dietl Józef 47
 Dmowski Roman 56
 Dobrzyńska Zofia 145
 Doroszewski Witold 161
 Dostojewski Fiodor M. 92, 109, 176
 Drewnowski Tadeusz 36, 84
 Dyboski Roman 63, 74, 75, 84, 91
 Eco Umberto 112, 114
 Ellis Henry 149
 Estreicher Karol 50
 Fecht Richard 76
 Fernandez Ramon 93, 94
 Filipczuk Michał 132
 Flaubert Gustave 83, 92
 Florczak Zbigniew 191, 192
 Ford Madox Ford (Hueffer) 78, 93
 Franciszek Józef I 30
 Fredro Aleksander 90
 Freud Zygmunt 175
 Fryde Ludwik 107, 124, 135
 Fryling Jan 174
 Galsworthy John 28, 55, 60, 78,
 83
 Gałuszka Jadwiga 112
 Garnett Edward 66, 78
 Garnett Olive 27
 Gaweł Damian 159
 Gaździkówna Barbara 177
 Georgeon Ludwik 45
 Gide André 15
 Gillon Adam 10, 88, 109, 193, 194,
 197, 198
 Gołubiew Antoni 63, 122, 154, 155,
 188
 Gombrowicz Witold 167
 Gomulicki Wiktor 16, 95, 102, 120
 Gomułka Władysław 178
 Gordan John Dozier 85, 86, 101
 Górski Konrad 89, 109
 Grabowski Adam 71
 Grabowski Zbigniew 167, 169
 Graham Robert Bontine Cunning-
 hame 31
 Grubiński Wacław 147
 Gruszecka Aniela 141
 Grzegorzczuk Piotr 134
 Grzela Andrzej 159
 Grzeszczuk Stanisław 157
 Guerard Albert J. 151
 Guyau Jean Marie 107
 Hay Knapp Eloise 10, 94
 Heidegger Martin 109
 Heraklit z Efezu 34
 Herbst Jerzy 153

- Herling-Grudziński Gustaw 92, 167
 Horzyca Wilam 102, 121
 Hostowiec Paweł (Jerzy Stempowski) 96, 98, 136, 137, 167, 171, 178
 Hryniewicz-Moczulski Mariusz 166
- I**llg Jerzy 27, 33
- Jabłkowska Róża 35, 39, 80, 107, 131, 177, 180
 James Henry 83
 Janion Maria 87, 91, 110
 Janta Aleksander 14, 35, 103, 167, 171
 Jarosz Zygmunt 165
 Jasińczyk Janusz (Poray-Biernacki Janusz) 32
 Jaspers Karl 109
 Jaworski Stanisław 157
 Jean-Aubry Gérard 10, 52, 77, 85, 86, 101, 104
 Jedlicz Józef 146
 Jezierski B. 9
 Jung Carl Gustav 10, 95
 Junosza Rościszewski Jan de 14
- K**afka Franz 109
 Kagarlicki Julij 186
 Karl Frederick R. 10, 114, 190
 Karłowicz Jan 161
 Kaszewski Kazimierz 42, 45, 46, 49
 Keating George T. 74, 75
 Kieniewicz Stefan 37
 Kipling Rudyard 185
 Kleiner Juliusz 25
 Kliszczewski Józef Spirydion 20, 22, 31
 Kłobukowski Michał 132
- Knowles Owen 96
 Koc (Kocówna) Barbara 20, 46, 107, 111, 114, 119, 131, 180
 Kołaczkowski Stefan 63, 128
 Kołodko Grzegorz 160
 Kornilowiczowa (Sienkiewiczówna) Jadwiga 150, 152, 153, 156, 161
 Kornilowiczówna Maria 10, 52, 77, 101
 Korzeniewska Ewa 9, 10, 11, 16, 49, 50, 65, 153
 Korzeniowska Ewa 42, 116
 Korzeniowski Apollo 22, 23, 37, 41–47, 49, 50, 58, 65, 70, 116
 Korzeniowski Józef (bibliotekarz) 33, 58, 67
 Korzeniowski Józef (pisarz) 66, 103, 171
 Kosch Teodor 62
 Kott Jan 128, 130, 164, 165
 Kowalska Aniela 109, 131
 Kozak Wojciech 137
 Krajka Wiesław 90, 92, 107, 113, 131, 137
 Kraków Stanisław 65
 Krasnowolska Ewa 175
 Kridl Manfred 107, 133
 Kryński Adam Antoni 161
 Krzyżanowski Julian 28, 29, 90, 172
 Kuncewiczowa Maria 129, 167, 168, 174, 175, 179
- L**ange Antoni 26
 Langlois Paweł 77
 Lechoń Jan, właśc. Leszek Serafinowicz 44
 Leszcza Jan 177
 Lewandowski Janusz 160
 Linde Samuel Bogumił 161
 Lingard Jim 87
 London Jack 174

- Lutosławski Wincenty 27, 33, 103
- Łoziński Jerzy 133
- Mac Donald Ramsay 67
- Machiavelli Niccolo 120
- Majewska Monika 92, 137
- Malanowiczowa, właśc. Malanowicz-
-Niedzielska Maria 145
- Malczewski Antoni 88
- Marcel Gabriel 188, 189
- Markiewicz Henryk 132, 160
- Marle Hans van 85, 86, 101
- Maugham Somerset 174
- Maupassant Guy de 21, 92
- Mee Artur 20
- Memmi Alberto 132
- Meyer Bernard 193
- Miciński Bolesław 123, 124
- Mickiewicz Adam 25, 29, 33, 81,
88, 89, 167
- Milewski Szymon 86, 101, 131, 149
- Miłobędzki Józef 41, 81, 130, 154,
186, 190
- Miłosz Czesław 69, 73, 90, 136,
167, 172, 178, 179
- Młynarska Maria (Tarnawska Ma-
ria) 125, 169
- Mniszek Władysław 45
- Mondschein Józef 26
- Moraczewski Waclaw 143
- Morf Gustav 10, 17, 95, 96, 103–
105, 123, 127, 167, 170, 184, 186,
190
- Mroczkowski Przemysław 63, 107,
131, 158, 197
- Naglerowa Herminia 167, 168
- Najder (Carroll) Halina 15, 55, 66,
70, 79
- Najder Zdzisław 10, 15, 41, 42, 46,
49, 55, 58, 62, 64–66, 69, 70, 71,
75, 80, 88, 92, 93, 96, 107, 113,
114, 119, 121, 130, 131, 134–137,
147, 149, 152, 154, 167, 177, 180,
184, 189, 190, 195
- Nałęcz-Korzeniowska Wanda 60
- Niedźwiedzki Władysław 161
- Niesiecki Kacper 68
- Nietzsche Friedrich 109
- Norwid Cyprian Kamil 128
- Noskowski Witold 139, 140
- Novalis, właśc. Friedrich Leopold
von Hardenberg 17, 24
- Nowaczyński Piotr 51
- Odrowąż-Pieniążek Janusz 14
- Oksza-Orzechowski Tadeusz 23
- Orgelbrand Maurycy 161
- Orzeszkowa Eliza 27, 71, 72, 103,
120, 170
- Ossowska Maria 109
- Pace Tomasz 16
- Paszek Jerzy 25
- Pawlikowski Tadeusz 143
- Penfield Frederick C. 62
- Peretiatkowicz Hanna 78
- Perłowski Jan 48, 53
- Petrażycki Leon 107
- Pigoń Stanisław 51, 121, 134
- Piłsudski Józef 36, 56, 81
- Podraza-Kwiatkowska Maria 25
- Pol Wincenty 25
- Pomian Jan 62
- Pomian Piątkowski Bolesław 80
- Prorok Leszek 124, 154, 158, 163,
181–191, 194, 195, 197, 198
- Przerwa Tetmajer Kazimierz 28,
50
- Przesmycki Zenon 128
- Pudełko Brygida 92
- Pulman Adam Marek 47

- Quinn John 74
- Rakowska-Łuniewska Irena 78, 79
- Ratschka Władysław 141
- Rembowski Jan 62
- Retinger Józef Hieronim 10, 11, 13–16, 18, 29, 30, 35, 36, 38, 39, 49, 54–58, 62, 167, 173, 174
- Retinger (Zubrzycka) Otolia 15, 54, 56, 57, 77, 78
- Rimbaud Jean Arthur 13
- Robertson Theodore 49
- Rodziewiczówna Maria 28
- Romanowski Andrzej 160
- Romanowski Mieczysław 51
- Russell Bertrand 109, 175
- Rydel Lucjan 50
- Rzewuski Henryk 90
- Sakowski Juliusz 167, 176
- Saliński Stanisław Maria 190
- Sartre Jean Paul 109, 188
- Schiller Leon 142–148
- Shelley Percy Bysshe 26
- Sherry Norman 10, 85, 86, 94, 101, 131, 149, 150, 152, 190
- Sienkiewicz Henryk 126
- Sienkiewiczówna Jadwiga, zob. Kor-
niłowiczowa (Sienkiewiczówna)
Jadwiga
- Skirmunt Konstanty 74
- Skorupka Stanisław 161
- Skutnik Tadeusz 158
- Słowacki Juliusz 25, 81, 88
- Sokołowska Katarzyna 92, 137
- Sokrates 108
- Sprusiński Michał 14, 35
- Stachura Edward 157
- Strachocki Janusz 145
- Sulik Bolesław 158
- Swettenham Frank 85, 101
- Szarski Jan 86, 101, 131, 149
- Szaruga Leszek (Wirpsza Aleksan-
der) 135
- Szczepański Jan Józef 63, 124, 125, 126, 135, 151, 154, 155–157, 163, 164, 169, 181, 188
- Tabakowska Elżbieta 128
- Tanner Tony 105
- Tarłowska Irena 58, 78, 150
- Tarnawski Wit (Turno Witold) 10, 32, 68, 69, 75, 88–90, 103, 105, 113, 125, 127, 133, 165, 166, 167, 170, 178, 186, 188
- Tarnawski Władysław 145, 146
- Tarnowski Stanisław 36
- Tatarkiewicz Władysław 106, 108
- Taubowie, rodzina 45
- Terlecki Olgierd 55, 177
- Terlecki Tymon 10, 26, 143, 145, 167, 173, 178, 179
- Tertulian 188
- Tetmajer Kazimierz, zob. Przerwa
Tetmajer Kazimierz
- Tolstoj Lew 176
- Trollope Anthony 66
- Turgieniew Iwan 92, 176
- Twardowski Romuald 131
- Ujejski Józef 9, 10, 19, 30, 52, 73, 74, 90, 102, 123, 127, 128, 134, 167, 170, 172, 176, 179, 188
- Vincenz Stanisław 129, 167, 175, 179
- Wajda Andrzej 158
- Waliszewski Kazimierz 27, 34
- Walpole Hugh 15
- Watt Ian 84, 92, 94–96, 131, 152
- Wernicz Janina 141
- Węgiérko Aleksander 141
- Węslawska Emilia 111, 119

Wheeler Marcus 92
Wielopolska Maria Jehanne 36
Wierzyński Kazimierz 126
Williams Augustine Podmore 86
Winawer Bruno 142
Włast Piotr, właśc. Komornicka
Maria 111, 119, 120
Wojakowska Tekla z Syroczyńskich
46, 48
Wyka Kazimierz 63, 79, 87, 88, 90,
113, 122, 133, 157
Wyspiański Stanisław 37, 50
Zabierowski Stefan 12, 38, 39, 55,
62, 87, 128, 131, 134, 164, 195,
197, 199
Zagórska Aniela 17, 28, 62, 67, 68,
70, 72, 73, 88, 107, 122, 131, 153,
179
Zagórska Karola 80
Zagórski Karol 66
Zaleski Zygmunt 142
Zamkow Lidia 130
Zdrada Jerzy 61
Zgorzelski Andrzej 131
Ziejka Franciszek 27, 63, 195
Zieliński Bronisław 73
Zubrzycka Emilia 55
Zyla Wołodymyr T. 88
Żeromski Stefan 28, 29, 36, 37,
39, 51, 62, 102, 121, 122, 134
Żółkiewski Stefan 127, 128, 164
Żuk-Skarszewski Tadeusz 103
Żuławski Jerzy 62
Żurowski Maciej 93, 94
Żywina Józef 177

Stefan Zabierowski

In the circle of Conrad

S u m m a r y

The book in question consists of 10 articles in which the relations between the biography and the literary output of Joseph Conrad-Korzeniowski as well as his Polish origin are discussed. The introduction to this biographical issues constitutes an in-depth analysis of the interview the author of *Lord Jim* gave to Marian Dąbrowski, a representative of the Polish press, in 1914. In this interview, the English writer formulated a series of important postulates defining his attitude to the Polish heritage as well as the Polish modernity at that time. The next text constitutes an attempt to synthesise the role a several-time stay in Kraków, where Conrad spent a part of his youthful years and visited it already as a famous English writer, played in his life. Subsequently, an attempt is made to define the role the noble heritage of the author deriving from the borderland intelligentsia of a noble origin played in shaping his attitudes and viewpoints.

The second part of the book is historical-literary and sociological-literary in nature. It opens with a suggestion to locate Conrad's writing on a literary map by means of contrasting the relations of his literary output to such trends as Romanticism, Realism, as well as Symbolism and Impressionism so as to show specific "Conradian" features compared to the above-mentioned. What is presented, on the other hand, constitutes the main types of the interpretation of *Lord Jim* dominating mainly in the Polish criticism of the last century. The very text is supplemented with the presentation of the Polish reception of *Lord Jim* between 1904 and 2004. A receptive nature accompanies a description of the history of Conrad's dramas (*The Secret Agent* and *Victory*) on the Polish stages in the Interwar per-

iod. The receptive issues are also present in the descriptions of the history of the Polish translation of *Shadow Line* as *Smuga cienia*, the expression of which has become a well-known quotation in the contemporary Polish. Separate considerations are devoted to a half-century reception of a collection volume *Conrad żywy* [*Conrad alive*] published in the exile in London in 1957. The very book played an important role in shaping the image of the writer not only in the exile, but also in Poland. The publication under discussion closes with the presentation of interests Leszek Prorok (1919—1984), a writer, displayed in relation with Conrad. Prorok was both Conrad's critic and activator of many Conradian issues in Poland, as well as made a brave attempt to write a biographical novel on Conrad entitled *Smuga blasku* [*The brightness-line*].

Stefan Zabierowski

Dans le cercle de Conrad

Résumé

Le livre se compose de dix articles dans lesquels on analyse des relations multiples entre la biographie et la production littéraire de Joseph Conrad-Korzeniowski et son hinterland. Une analyse approfondie de l'entretien, accordé en 1914 par l'auteur du *Lord Jim* à un représentant de la presse polonaise, Marian Dąbrowski, constitue une entrée en matière. Dans l'entretien en question l'écrivain anglais formule tout un ensemble des constatations importantes qui définissaient son rapport à l'héritage polonais et à la contemporanéité. Le texte suivant est une tentative de synthèse du rôle dans la biographie de l'écrivain de plusieurs séjours à Cracovie où il avait passé quelques années de sa jeunesse et où il s'est rendu plus tard en tant qu'un littéraire anglais déjà fameux. Dans le troisième article son auteur cherche à définir le rôle de l'héritage familial de Conrad, issu de la noblesse polonaise des confins, dans la formation de ses attitudes et ses opinions.

La seconde partie du livre se réfère à l'histoire de la littérature et à la sociologie. Elle s'ouvre par une proposition de la localisation de la production littéraire de Conrad sur la carte de la littérature en démontrant des relations de son œuvre et des courants comme le romantisme, le réalisme, le symbolisme et l'impressionnisme, pour définir ensuite des traits purement « conradiens ». L'article suivant présente des types d'interprétations du roman *Lord Jim*, dominant surtout dans la critique polonaise du siècle passé. Le texte est complété par la présentation de la réception polonaise du *Lord Jim* dans les années 1904—2004. Le caractère descriptif domine de même dans l'article sur la présentation des textes de Conrad (*L'agent secret* et *Victoire*) sur les scènes polonaises de l'entre deux guerres. On peut

classer à la problématique de réception aussi la description de la traduction du titre du roman de Konrad Korzeniowski *Shadow line* (*La ligne d'ombre*) comme *Smuga cienia*, expression devenue proverbiale dans la langue polonaise contemporaine. L'auteur se penche sur la réception mi-centenaire du recueil publié en 1957 à Londres *Conrad żywy* [*Conrad vivant*], qui a joué un rôle essentiel dans la formation du portrait de l'écrivain non seulement dans le milieu de l'émigration polonaise mais aussi à l'étranger. La publication présente clôt sur la présentation des réflexions sur Conrad de l'écrivain Leszek Prorok (1919—1984), un critique conradien, animateur des célébrations en l'honneur de Conrad et l'auteur d'une tentative courageuse d'écrire un roman biographique sur Conrad, intitulé *Smuga blasku* [*La ligne de lumière*].

Redaktor
Katarzyna Więckowska

Projektant okładki
Piotr Kossakowski

Redaktor techniczny
Barbara Arenhövel

Korektor
Agnieszka Plutecka

Copyright © 2008 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-1835-6

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 13,0. Ark. wyd. 13,0. Przekazano
do łamania w listopadzie 2008 r. Podpisano do druku
w grudniu 2008 r. Papier offset. kl. III, 90 g

Cena 20 zł

STUDIO NOA ■ Ireneusz Olsza
ul. Emerytalna 17c/48, 40-729 Katowice